

mozgató okok érzékeltetése. Sajnos, ebből alig kapunk ízelítőt; az író figyelme főleg külsőségekre irányul, az apró, sokszor lényegtelen mozzanatok eltakarják előle az események kapcsolatát. Főhősének élete nem forrott össze az ellenforradalom sorsával; érezzük, hogy a forradalom vad orkánja tulajdonképpen csak a főhős halála után bontakozik ki a maga borzalmas nagyságában. *B. L.*

Klasszikus Orosz Elbeszélések. (V. M. Gársin : A piros virág ; N. Sz. Ljeszkov : A halhatatlan Golovan ; V. G. Koroljenko : A vak muzsikus ; A. Sz. Puskin : A póstamester ; L. N. Tolsztój : Polikúska ; I. Turgényev : Mumu. Kner-kiadványok. Gyoma). A tizenkilencedik századi orosz novella-irodalom java termése eddig sem volt ismeretlen nálunk. A kilencvenes évek óta Csöpey László, Szabó Endre, Trócsányi Zoltán és mások buzgóságából számos fordítás készült, melyek az orosz népelet és társadalom művészi rajzának eléggé hű tolmácsai voltak. Az érdeklődés e művek iránt máig sem csappant, sőt egyes jelek szerint, még növekedőben van. Nyilván ez a körülmény bátorította fel Haiman Hugót, hogy egyszerre hat kisebb kötetnyi elbeszélést ültessen át nyelvünkre. Választása ízlésre és hozzáértésre vall, mert mint a címbeli felsorolásból látható, fordító-készségét csupa olyan szerző munkáján próbálta ki, akiknek neve igazi értéket jelent. Puskin, Tolsztój, Turgényev, Koroljenko elbeszélései valóban olyanok, hogy elolvasásuk nemcsak az orosz lelkiség ismerete szempontjából, hanem irodalmiságuk egyetemes jellegét tekintve is élvezettel s okulással jár. A kötetek egyik-másik darabja (mint pl. Puskintól A hóvihar, Pík-dáma, vagy Koroljenkotól A vak muzsikus), nem először jelenik ugyan meg magyarul, de a fordító becsvágya azért nem veszett kárba, mert a most közzétett sorozat nyelvi sajátágai — főleg a stílhangulat megéreztetésében — céltudatos készségre mutatnak. Garsin és Ljeszkov művei magyarul eddig önálló kiadványokban kevésbé voltak hozzáférhetők, pedig e két író már sajátágos tárgykörénél fogva is figyelemre tarthat számot. A csinosan kiállított kötetek végén rövidre fogott „jegyzetek” segítik elő a magyarázatra szoruló orosz vonatkozások megértését. *B. Gy.*

Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel élete. (Kolozsvár, Minerva, 1927.) Brassai Sámuel halálának 30 éves fordulójára készült el ez a könyv, melyhez az első tollvonások már halála évében megtörténtek. Maga ez a hosszú idő, bár nagyrészt a kiadási nehézségek nyújtották meg ennyire a kéziratnak a nyomdához vezető útját, magával hozta, hogy megírója folyton gyarapíthatta anyagkészletét, melyből az életírást felépítette. Valóban a szorgalmas és lelkiismeretes anyaggyűjtésnek minden nyomát magán viseli, sőt nem egy helyütt túlerősen is. Boros György ennek a szinte szállóigészerűen sokoldalú életnek minden legkisebb mozzanatát meg akarta örökíteni s e tekintetben teljességre való törekvése odáig megy, hogy még e könyvben nem foglalt adatait egy későbbi kiadás számára tartogatta. Pedig már az itt összeállított adatok is eléggé megvilágítják Brassai Sámuel életének változásait és teljesítményeit s a jól megírt fejezetek tiszta képet adnak arról, hogy Brassai a magyar szellemi élet egyes területein mit végzett, vagy mit tervezett. Sajnáljuk azonban, hogy Brassai élete az életrajzi anyag elrendezése folytán erősen darabokra tördelődött, mozaikszerűvé lett. Boros György ugyanis anyagát úgy csoportosította, hogy azoknak az érdeklődési területeknek, melyek Brassait foglalkoztatták, egy-egy önálló fejezet szentelt. Így vonul el előttünk Brassai mint tanár, nevelő, író és szerkesztő, zenekritikus, botanikus, mint múzeumi igazgató, egyetemi tanár, akadémikus, mint magyar nyelvész stb. és így az olvasó némi optikai csalódásnak esik áldozatul, mert könnyen azt hiheti, hogy Brassai élete is ilyen beosztott, ilyen eihatarolt volt s munkájának ezek a körei is ily szép rendben váltogatták egymást. Ez a szokványos életrajz-technika, mely így az anyag kereteibe szorítja bele az embert, sokat levon az életrajz dokumentáló erejéből, mert állandóan csak részleteket állít a szemünk elé. Pedig Brassai Sámuelre nézve épen az a jellemző, hogy élete minden korszakában a szellemi élet totalitása felé törekszik. Van ebben az életben valami romantikus lendület, melyet még a XVIII. század enciklopedizmusa tesz észszerűvé s hiteti el, hogy mindez a nagy egész emberileg elérhető és hasznosítható. Élete és munkássága szinte szimbólikus megtestesítője a XIX. század magyarságának, mely előtt egyszerre felfakadnak az is-